

Butlletí Informatiu de Ceràmica

Escola de Ceràmica. La Bisbal. (Girona)

abril 1980 no 6

Arqueologia

Sistemes de cocció utilitzats durant la Prehistòria: Neolític

Un cop manifestada, en articles precedents, la importància que pot tenir la troballa d'un fragment de terrissa dins d'un jaciment arqueològic, sigui pel seu valor com a indicador d'un període cronològic o cultural del context en què es troba o senzillament com a mostra testimoni de tècniques ja emprades pels nostres més llunyans avantpassats ceramistes, creiem que no hauríem a complert plenament els nostres objectius parlant sobre tecnologia de les ceràmiques prehistòriques i protohistòriques, sense dedicar unes pàgines a les formes i als mètodes de cocció d'aquestes mateixes terrisses, considerant particularment l'estudi dels diferents forns utilitzats com un element de màxim interès pel complet coneixement de les tècniques de fabricació de la ceràmica. En aquesta ocasió ens proposem d'exposar un mostrari de cada tipus de forn corresponent a cada una de les diverses cultures que ens han precedit, a través de les troballes més importants que s'han produït durant els darrers anys i que anirem descrivint en articles successius.

A fi de ser concisos i donar una visió de conjunt abreujada, però tanmateix precisa, reproduïm aquí l'esquema de diferents forns, cada un d'ells representatiu dels diversos períodes cronològic o culturals a què ja hem fet referència en els números anteriors i dels quals coneixem bé les ceràmiques que els són característiques i que per tant s'utilitzen moltes vegades com a fòssil director o element indicatiu.

En aquest article ens referim concretament als sistemes de cocció durant el Neolític.

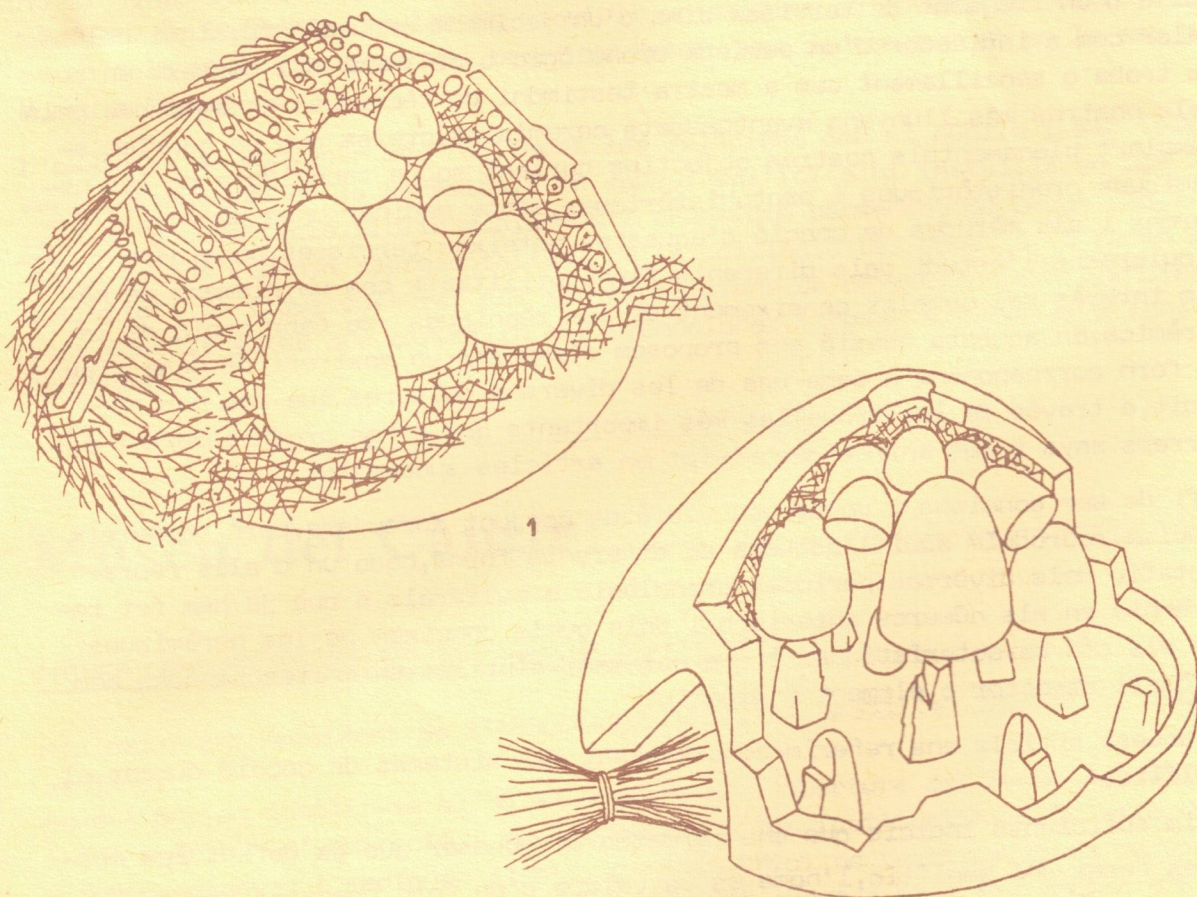
Tenim suficients indicis que ens permeten de suposar que ja durant les primeres fases del Neolític, l'home es va valdre d'un forn preparat per donar més resistència i solidesa als objectes que ell fabricava de fang i que constituïa la seva vaixela d'ús comú. Tanmateix sembla ser que les primeres terrisses es varen coure dins de fosses excavades al terra. G. B. ARNAL 1972 en un estudi sobre ceràmica neolítica reproduïx dues de les formes de cocció que hom creu que varen ser les més emprades aleshores.

Segons aquest autor en una primera etapa més primitiva el sistema de cocció en fossa va ser el més utilitzat.

1. Cocció en fossa: consisteix en l'excavació d'una fossa, on es col·loca-rien totes les peces de cap per avall, de manera que les més fràgils quedessin en el centre més protegides.

Una estora de petites branques recobriria el sòl i una coberta també de branquetes i ramatges més grossos entrecreuats hauria pogut servir de sostre a tota la fornada. Un cop encès el foc perifèricament, aquest aniria consumint totes les branques fins a desaparèixer tota la construcció, i quedaria la terrissa enmig de les cendres.

2. Cocció en forn: És un sistema ja més evolucionat, però emprat també des del Neolític, almenys a les etapes intermèdies i finals, la ceràmica del qual representa una superfície regularment acolorida sigui de roig viu o negre intens. Aconseguir aquesta homogeneïtat cromàtica suposa forçosament el millor domini del foc per part de l'artesà.

La principal novetat es troba en el fet que aquest sistema de cocció, el combustible i la fornada propiament dita queden separats, mentre que en el sistema en fossa hi havia un contacte directe entre foc i peces.

Seguint també l'estudi del professor ARNAL, aquests primitius forns consistien en la col·locació dels vasos subjectats mitjançant unes pedres disposades a intervals més o menys regulars. Els buits resultants servien de llar. Tot això constituiria un conjunt recobert d'un bon gruix de terra formant un vertader sostre, que es destruiria a l'hora de desenformar.

A la base hi hauria un forat que serviria de boca del forn, per on s'introduiria el combustible i un altre obert a la part superior destinat a fer de xemeneia, tal com podem veure gràficament en la reconstrucció elaborada pel mateix autor.

Margarida Genera i Monells